

Briselē, 2018. gada 26. novembrī
(OR. en)

14719/18

COHAFA 107
DEVGEN 223
ALIM 14
ONU 101
FAO 51
COAFR 309
MAMA 194
MOG 77
COEST 230
COASI 265
COLAC 100
PROCIV 84
RELEX 1008

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2018. gada 26. novembris
Saņēmējs:	delegācijas
lepr. dok. Nr.:	12817/18
Temats:	Izglītība ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos – Padomes secinājumi (2018. gada 26. novembris)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos, kurus Padome pieņēma 3654. sanāsmē, kas notika 2018. gada 26. novembrī.

Izglītība ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos

Padomes secinājumi

1. Padome ir dziļi nobažījiesies par to, ka vairāk nekā 75 miljoniem bērnu, kurus skar ārkārtas situācijas un ieilgušas krīzes, nav pieejama kvalitatīva izglītība, un aptuveni 7,8 miljoniem pārvietoto jauniešu/pusaudžu vecumā no 18 līdz 24 gadiem pašlaik pastāv izglītības izjaukšanas, mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas un nekvalitatīvas izglītības risks. Tāpat Padome ir nobažījiesies par to, ka pieaug vardarbība izglītības vietās un to tuvumā. Izglītība ir cilvēktiesības, kas jāievēro visos kontekstos kā būtisks veids, kurā palīdzēt bērniem un jauniešiem pilnībā īstenot savu potenciālu, stiprināt individuālo, kopienas un valsts izturētspēju, panākt ilgtspējīgu attīstību un nodrošināt miermīlīgas, iekļaujošas un pārtikušas sabiedrības. Ņemot vērā to, ka krīzes ieilgst arvien ilgāk, pastāv risks, ka veselas "zudušās paaudzes" varētu izaugt bez iespējām, līdzekļiem un prasmēm veidot labāku nākotni.
2. ES ir apņēmības pilna ārkārtas un krīzes situācijās nodrošināt piekļuvi iekļaujošai mūžizglītībai un drošai, vienlīdzīgi pieejamai kvalitatīvai izglītībai un apmācībai visos līmeņos saskaņā ar iepriekšējiem Padomes secinājumiem ^[1], ES globālo stratēģiju, Eiropas Konsensu par attīstību ^[2] un Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam. Tas ir būtiski, lai neviens "netiktu atstāts novārtā" un tiktu sasniegti Izglītības programmā 2030. gadam izvirzītie mērķi. Padome atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos ^[3]. Padome arī ir gandarīta par to, ka Komisija ir būtiski palielinājusi humānās palīdzības finansējumu izglītībai ārkārtas situācijās, un norāda, ka plāno 2019. gadā 10 % ES humānās palīdzības budžeta atvēlēt izglītībai ārkārtas situācijās. Tā uzsver, ka finansēšanas prognozes šim sektoram ieilgušu krīžu gadījumos pārsniedz humānās palīdzības portfeli, kam saskaņā ar savu pilnvarojumu vajadzētu būt vērstam uz tiem, kas ir visneaizsargātākajās situācijās. Tas sekmēs "jauno veidu, kā strādāt", kas tika paredzēts pasaules humānās palīdzības samitā un ietver gan humanitārā, gan attīstības sektora stiprās puses, tostarp daudzgadu finansējumu un labāku izglītības paredzamību un nepārtrauktību ārkārtas situācijās un ieilgušās krīzēs. Ar to vajadzētu papildināt attīstības finansējumu, kas atbilst sistēmiskām un ilgāka termiņa izglītības vajadzībām.

¹ 2016. gada 12. maija secinājumi par pasaules humānās palīdzības samitu, 2016. gada 12. maija secinājumi par ES pieeju attiecībā uz piespiedu pārvietošanos un attīstību, 2017. gada 19. maija secinājumi "Likt lietā humanitāro un attīstības pasākumu saikni" un 2017. gada 12. novembra secinājumi par stratēģisku pieeju izturētspējai ES ārējās darbības jomā.

² Globāla Eiropas Savienības ārpolitikas un drošības politikas stratēģija, 2016. gada jūnijs, un Eiropas Konsenss par attīstību, OV C 210, 30.6.2017., 1.-24. lpp.

³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos. COM(2018) 304 *final*, 18.5.2018.

3. Padome arī atzinīgi vērtē visaptverošo pieeju izglītībai ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos, kas ietver sagatavotību, katastrofu riska mazināšanu, novēršanu, seku mazināšanu, ātru reaģēšanu un apņēmību veidot noturīgas izglītības sistēmas. Šajā kontekstā būtu jāpaplašina un vēl vairāk jāatbalsta iniciatīvas, kas ļauj īstenot labākas un ātrākas mācīšanās iespējas nolūkā sniegt ilgtspējīgus risinājumus, piemēram, fonds "*Education Cannot Wait*", kura mērķis ir apmierināt bērnu un jauniešu vecumā no 3 līdz 18 gadiem izglītības vajadzības. Vēl vairāk būtu jārosina augstākās izglītības iniciatīvas ārkārtas situācijās, piemēram, ātrās reaģēšanas mehānisms augstākajai izglītībai ārkārtas situācijās (*Rapid Response Mechanism for Higher Education in Emergencies (RRM)*), kura mērķauditorija ir vecuma grupa no 18 līdz 24 gadiem.
4. Ja krīzes pārtrauc izglītību, ES ir gatava sniegt atbalstu ātrās reaģēšanas mehānismiem un iekļaut izglītību kā sastāvdaļu savā atbildes rīcībā uz ārkārtas situāciju, šajā nolūkā veidojot partnerību ar attiecīgām ieinteresētajām personām un paredzot, kad vien iespējams, nodot rīcībasākus attīstības aktoru pārziņā. ES ir apņēmības pilna bērniem un jauniešiem, kas pametuši mācības, tostarp tiem, kas pārvietoti piespiedu kārtā, dažu mēnešu laikā atkal nodrošināt kvalitatīvas mācības, kā to paredz 2016. gada Ņujorkas deklarācija par bēgļiem un migrantiem.
5. Atzīstot pārvietoto personu īpašās vajadzības un ilgtspējīgu risinājumu nozīmīgumu, Padome aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis strādāt ar uzņemošo valstu valdībām un partneriem, lai virzītos uz bēgļu integrāciju valstu izglītības sistēmās, vienlaikus arī nodrošinot uzņemošo kopienu vajadzības, un attīstīt un stiprināt spējas un esošās izglītības struktūras un pakalpojumus, tostarp sertifikācijas, akreditācijas un atzīšanas shēmas.
6. Padome uzsver, ka visos līmeņos ir jānostiprina koordinācija, dialogs un partnerības starp izglītībā ieinteresētajām personām, lai panāktu efektīvu un papildinošu atbildes rīcību. Efektivitātes nodrošināšanai vajadzīgs arī pieejams, paredzams, pārredzams un ilgtspējīgs finansējums izglītībai, kā arī pārlicinošāki fakti un sagrupēti dati. Padome atzīst, ka humanitārās atbildes rīcības centrā jābūt skartajiem iedzīvotājiem, un aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis sekmēt un veicināt iekļaujošu kopienu līdzdalību izglītības rīcībasākumu analīzē, plānošanā, izstrādē, īstenošanā, pārraudzībā un novērtēšanā.
7. Padome uzsver, ka ir svarīgi iesaistīt pilsonisko sabiedrību, humanitāros un attīstības aktorus, ņemot vērā to, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir raksturīga cieša mijiedarbība ar iedzīvotājiem un to ieskatu vietējās kopienās var izmantot, lai efektīvi piekļūtu neaizsargātām grupām.
8. Padome uzsver, ka vispārēja piekļuve brīvai, iekļaujošai un vienlīdzīgi pieejamai kvalitatīvai izglītībai ir būtiska, lai nodrošinātu tiesības uz izglītību visiem. Šajā sakarā ir jāpaplašina piekļuve modernām tehnoloģijām un inovācijām, lai mazinātu šķēršļus un nodrošinātu kvalitatīvus mācību rezultātus. Privātais sektors var būt svarīgs inovācijas resurss un avots. Īpaši tā iesaiste ir pietiekami jāregulē nestabilos kontekstos, ja ir novājinātas valsts struktūras.

9. Padome uzsver, ka ir svarīgi saskaņā ar vajadzībās balstītu pieeju ārkārtas situācijās koncentrēties uz visatstumtākajām, visneaizsargātākajām un visgrūtāk sasniedzamajām grupām. Ņemot vērā nesamērīgo ietekmi, kāda ārkārtas situācijām un ieilgušām krīzēm ir uz meiteņu un sieviešu izglītību, visos izglītības rīcībasplānos jāiestrādā starpnozaru dzimumu perspektīva, to apvienojot ar mērķtiecīgiem rīcībasplāniem, ar kuriem risina konkrētajam kontekstam specifiskos trūkumus un šķēršļus. Īpaši risinājumi būtu jāiestrādā arī attiecībā uz situāciju, kādā ir personas ar invaliditāti un bezvalstnieki, lai nodrošinātu, ka viņiem ir vienlīdzīga piekļuve izglītībai.
10. Padome atzīst, ka izglītībai ir svarīga loma miera veicināšanā un aizsardzības nodrošināšanā. ES ir priekšgalā centieniem veicināt konflikta apstākļiem pielāgotas pieejas, nevardarbīgu skolu politiku un praksi un respektu pret dažādību, iecietību un aktīvu, atbildīgu pilsoniskumu. Ar integrētām izglītības un aizsardzības pieejām var risināt bērnu un jauniešu fiziskās, psihosociālās un emocionālās vajadzības un novērst un mazināt vardarbības risku, kas ietver seksuālo un ar dzimumu saistītu vardarbību, laulības agrā vecumā un piespiedu laulības, bērna iesaistīšanu bruņotā konfliktā, kā arī radikalizācijas, kas izraisa vardarbīgu ekstrēmismu, risku. Padome atgādina, ka jauniešu piekļuves izglītībai un ekonomiskām iespējām izjaukšana smagi ietekmē ilgstoša miera un izlīguma iespējas, kā tas atzīts ANO Drošības padomes Rezolūcijā 2250 par jaunatni, mieru un drošību.
11. Padome stingri nosoda jebkāda veida uzbrukumus skolām un universitātēm; skolu izmantošanu militārām vajadzībām; skolnieku un studentu un izglītības personāla nolaupīšanu; bērnu vervēšanu un izmantošanu bruņotā konfliktā; seksuālo vardarbību; un kājnīeku mīnu, nesprāgušu sprādzienbīstamu priekšmetu un kara palieku atrašanos skolās un to tuvumā. Padome aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis izmantot politiskos, politikas jomu un operatīvos dialogus ar konfliktā iesaistītām pusēm, lai aicinātu tās ievērot starptautiskajās tiesībās paredzētos pienākumus. Padome lūdz visas dalībvalstis atbalstīt iniciatīvas, kas vērstas uz izglītības aizsardzību konfliktos, tostarp Drošu skolu deklarāciju, un sekmēt tās īstenošanu Trešajā starptautiskajā konferencē par Drošu skolu deklarāciju, kas 2019. gadā plānota Spānijā.
12. Padome uzsver, ka kvalitatīva izglītība ir jānodrošina visos līmeņos – gan agrā bērnībā, gan pamatzglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības līmenī, gan tehniskajā un arodapmācībā. Kvalitatīvas izglītības stūrakmeņi ir kvalificēti skolotāji, adekvāti mācību un atbalsta materiāli un infrastruktūra. Būtiska ir arī aprūpētāju un kopienu iesaiste. Pamatizglītība ir priekšnosacījums tam, lai bērni varētu virzīties uz priekšu izglītības ciklā. Augstākā izglītība ir spēcīgs pārmaiņu dzinējspēks, kas ļauj jauniešiem būt par savas valsts atgūšanās, atjaunotnes un izturēspējas katalizatoriem. Izglītībai un tehniskajai un arodapmācībai jābūt saistītai ar darba tirgus vajadzībām. Būtu jāveicina rīcībasplāni, kuros izglītība tiek integrēta ar aizsardzību, iztiku, ūdens apgādi, sanitāriju un higiēnu (*WASH*), veselību un uzturu, lai uzlabotu rezultātus un panāktu, ka izglītība var kļūt par sākumpunktu pakalpojumu sniegšanai citiem sektoriem.
13. Ikdienas maltīte skolā var sekmēt labāku uzturu un veselību un arī palielināt piekļuves izglītībai, radot papildu stimulu sūtīt bērnus skolā. Tā var arī nest labumu vietējai ekonomikai, sekmējot vietējo lauksaimnieku spējas piegādāt pārtiku skolas maltītēm. Lai nodrošinātu bērniem pilnvērtīgas maltītes skolā, tādējādi atbalstot viņu veselīgu augšanu un attīstību un spēju mācīties, ir vajadzīga cieša sadarbība ar uzņēmējo valstu valdībām un attīstības un humanitārajiem partneriem.

14. Padome aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis īstenot šo politikas satvaru, pastāvīgi stiprinot humanitāro un attīstības akтору un instrumentu savstarpējo sadarbību, papildināmību un iesaisti, pienācīgi ņemot vērā to attiecīgās pilnvaras, lai ar vispiemērotākajiem līdzekļiem apmierinātu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa izglītības vajadzības visos līmeņos. Ir vajadzīgs lielāks ilgāka termiņa ieguldījums izglītībā, kas atbalsta sagatavotību un riska mazināšanu un kam piemīt elastīgums, lai spētu reaģēt uz mainīgajām vajadzībām un jauniem piespiedu pārvietošanās viļņiem, jo jāsaprot, ka īstermiņa humanitārajam finansējumam un *ex post* atbildes rīcības pasākumiem ir konkrēts pilnvarojums un ar tiem nevar aizstāt efektīvus sistēmiskus rīcības pasākumus. Izglītībai jābūt ietvertai saiknes un izturētspējas pieeju īstenošanā gan ārkārtas situācijās, gan ieilgušās krīzēs. Šajā sakarā Komisijas dienestiem un dalībvalstīm būtu jānosaka rīcība saistībā ar katastrofu riska mazināšanu, sagatavotību, novērtējumu, analīzi, vispārējo plānošanu un izglītības pasākumu plānošanu. Te būtu jāietver pieredzes un paraugprakses apmaiņa un datu vākšanas, pieejamības un pārredzamības uzlabošana.
-